

नं. — ४९८८

नाम. प्रागम कल्प लता

कता श्री पदुनाथ शर्मा.

पत्र सं. ७ ————— सं. x

विषयः तन्त्रम्

✓

त्रा गमकल्पलता

धन टट

4988

5 double

F. = 7

This image shows a blank, aged, light brown paper cover or endpaper of a book. The paper has a rough, fibrous texture and is heavily discolored with numerous small dark spots, likely foxing or dirt. There are also larger, faint, darker patches scattered across the surface, particularly towards the top and right edges. The overall appearance is that of an old, worn piece of paper.

श्रा. क.

ॐ नमः कमलदलनयनाभिरामाय रामचंद्राय ॐ स्वस्ति श्रीगुरुभ्योनमः ॐ नमः शिवाय ॐ य
त्पादपंकजचुगंददिसंनिवेशविश्वं सृजत्यविकलं खलपद्यजन्मा विसृष्टपालयतिसंदरते महेशस्त
देवमादिसततेशिरसानतोस्मि १ नत्वागिरीशंगिरिजंगणेशं वाणीमहेद्रैस्तपादपलवम् विलो
काशास्त्रेयडनाथशर्मणावितन्यते ह्यागमकल्पवल्ली २ तथा प्रपंचसारसिद्धांतेशारदातिलकं त
था सपरिस्कारमालोकतथासारसमुच्चयम् यत्नेन दीपिकां दत्वा तथा चलचुदीपिकां तथा पूजाप्रदी
पंचपुरश्चरणचंद्रिकां मंत्रमुक्तावलीरत्नावलीज्ञानार्णवादिकान् तंत्रं सनत्कुमारस्य नारदीये च
तंत्रं दत्ते पूर्णयोगं सोमशंभुमते चागस्त्यसंहिताम् वैष्णवीं संहितां तद्वत्तत्साराख्यसंहिताम् संहि
तां कपिलप्रोक्तं श्रीमंत्रवरसंहिताम् तंत्रं श्रीभुवनेश्वर्यामयसिद्धांतमादरात् कल्पं श्रीनवडुर्गाद्या
तंत्रं सम्मोदनात्मकम् हयग्रीवमतंतद्वत्तथा विज्ञानभारतं शुक्लचमंत्रराजं चतान्दष्टाचतुनः पुनः
सर्वेषां संहितां चैव तथा वैपिंगलास्तम् वामकेश्वरमंत्रचमस्तं रामदीक्षितम् विज्ञानेश्वरसिद्धांतं
सारश्रीसंहितां कुमातु विज्ञानललितोपचरात्री नारायणीमपि वसिष्ठसंहितां गार्ग्यसंहितां भैरवंत
था दिव्यसारस्तत्रचिच्छंद्रिकां कामिकमादरात् होमोवरोत्तरं यथे प्रतिष्ठासारसंग्रहम् संहितां वाचवी
तद्वत्संहितां ब्राह्मणस्तथा कुर्यान्नोः संहितां ब्रह्म विस्रुद्रादिधामलान् तथैव धामलोहारमस्त

सूक्तमपि क्रमात् पार्वतीहरसंवादे वागहीतं त्रमादरात् तथैव कुजिकाते त्रेत्वरिता जातमादरात् त
थैव योगिनी तंत्रं क्रमशः सिद्धराणि वम् ईशानसंहितां तद्वत्सिद्धांते विश्वकर्मेणः तंत्रे श्रीदक्षिणा
मूर्तिर्वैशंपायनसंहिताम् कुलचूडामणिं तद्वत्सिद्धांते विश्वकर्मेणः तंत्रे श्रीदक्षिणा
तथा पुराणो विविधे तद्वत्सिद्धांते विश्वकर्मेणः तंत्रे श्रीदक्षिणा
ग्रन्थे संग्रहाः संहिता वृद्धाच पुनः पुनः सर्वेषां सारमुद्धृत्य यदनाद्येन धीमता विधानं यंत्रमंत्रा
णां दीक्षादीनां प्रपञ्चितम् - ज्ञानात्सारतो ज्ञेयं विभाष्य च शुद्धं शुद्धं नाना तंत्रस्य मंत्राणां ज्ञानं रु
डिति दुर्लभम् अतस्तेषां प्रबोधाय विचार्यातिप्रयत्नतः ज्ञानाय मेदवृद्धीनां समासेन प्रचक्षते परं
करपुटेनैव शार्ङ्गते सुधियो मया नूनातिरिक्ता चात्र शोधनीयामहाशयेः तथा दीक्षितमर्त्योनां य
दोषं कथयामितेत् यज्ञात्मानवानित्यं दीक्षां कुर्वेत् सत्तमः अगस्त्यसंहितायाम् अदीक्षितानां म
र्त्योनां दोषं शृण्वन्तं पंडिताः प्रज्ञविष्णुसमंतस्य जलं घृत्रं समंतथा अदीक्षितकृतेश्चादंश्चादं चादीक्षि
तस्य च गृहीत्वा पितरस्तेषां नरके च सदा रुणे पतंत्येव हि संदेहो यावदिन्द्राश्चतुर्दश सहस्रैस्सोपा
चारैश्च भक्तिशुक्तोजपेद्यदि तथाप्यदीक्षितस्याचीं देवा गृह्णन्ति नैव च कर्मविलंबं हथाय स्मात्तस्मात्

आ.क. २ दरीदितः पशुः तस्मादरीदितं दृष्ट्वा किंचित्कार्यं न साधयेत् दीक्षाग्रहरणकाले तपापराशिः पत्न्ययते
 निर्वाणपदसंयुक्तो वहिर्गकतितत्परः तदा देवपितृणां तत्कार्यादीर्भवति स्वयं अन्यथा यत्कृतं क
 मं कृतं भस्मनि दत्तवत् सर्वाश्रमे सुदीक्षाया नित्यत्वं परिचक्षते अनीश्वरस्य मंत्रस्य नास्ति ज्ञाता यथा
 भुवि तथा दीक्षाविहीनस्य नेह स्वामी परत्र च न तपोभिर्जयेद्देहो मे विविधैर्वापि साधनैः न क्रियाचि
 त्कदाचित् दीक्षाहीनस्य सिध्यति किंचिदिति शेषः दीक्षामूलं जपं सर्वे दीक्षामूलं परंतप दीक्षामा
 श्रित्य निवसेद्यत्र कुत्राश्रमे वसन् अरीदितस्समर - - - यदर्शनः शुचिः सुवेशस्तरुणः सर्वभू
 तहितैरतः श्रीमाननुद्देतमतिर्भद्राभद्रविमर्शकः प्राक्तः सकृतधीः शान्तः कृतज्ञः शिष्यवत्सलः
 नियदायुः प्रवेशकः क्षमी मंत्रपरायणः ऊहापोदप्रकारज्ञः सर्वभूतकृपालयः इत्यादिलक्षणैर्बुद्धो
 गुरुः स्याद्गुरिमृच्छति शारदातिलके मातृत्वं पितृत्वं शुद्धः शुद्धभावो जितेन्द्रियः सर्वगमानां सार
 ज्ञः सर्वशास्त्रार्थतत्त्ववित् परोपकारनिरतो जपपूजादितत्परः अमोघवचनः शान्तो वेदवेदांगपा
 रगः योगमार्गाश्च संधार्षी देवताहृदयंगमः संपारोद्धारणेशक्तो दातृश्च ब्राह्मणो ज्ञानमंत्राणो च
 रदस्य ज्ञो मंत्रवित्साधको ज्ञानमः उदारः सत्यवादी च दृढस्थो यरुच्यते इत्यादियणसंपन्नो गुरुगमसं

मतः देव्यागमेशिववाक्यम् शांतोदांतः ऊर्लीनश्चविनीतः शुद्धवेशवान् शुद्धाचारः सप्रतिष्ठः ।
 शुचिर्देहः सुबुद्धिमान् आश्रमीध्याननिष्ठश्चमंत्रतंत्रविशारदः निग्रहानुग्रहेशक्तोऽरुहिरित्यभिधीय
 ते तथाचोक्तं सारसंग्रहे गृहीतमंत्रस्त्यक्तयोऽपुरुषेदोषसंयुतः शित्रीचतयगोत्रीचपातकीवृणाहा
 पिवा एवंविधं यत्कृत्वा सङ्ग्रहं ससुपाश्रयेत् तथाचगौतमीये गृहीतमंत्रस्त्यक्तयः साधकेन सदे
 वदि अरिगेहस्थितो मंत्रोऽनुच्चार्यः च यो मंत्रः संस्काररदितो मंत्रो विधिदीक्षाविवर्जितः त्यक्त्वा सा
 र्वप्रयत्नेन पुनर्ग्राह्यं यथा विधिः ब्रह्मवैवर्ते पितृदीक्षायतेदीक्षादीक्षाचवनवासिनः विविक्तस्य
 चयादीक्षासाकल्याणदायिनी स्कंधपुराणे साधसाध्यं च यत्संमर्त्यं रिं वामदेशे स्वरत्नत्रयोपि
 यो मंत्रस्तन्मंत्रं यत्नतस्त्यजेत् नीचवर्णाद्गृहीतं यत्तथा वै त्वानसादपि विविक्ताश्च यत्तेश्चैव पितृदीक्षां
 विवर्जयेत् दृढमस्त्यपुराणे पितृमंत्रेन गृहीत्यात्तथा मातामहादपि कनिष्ठाक्षरादापि वैरपक्षा
 श्रितात्तथा प्रमादादात्तथा ज्ञानात्पितृदीक्षां समाचरेत् प्रायश्चित्तं ततः कृत्वा पुनर्दीक्षां समाचरेत् पि
 तृदीक्षायतेदीक्षादीक्षाचवनवासिनः अनाश्रमीणां यादीक्षासादीक्षाधननाशिनी तडक्तं नाराय
 णीतंत्रे पितृमंत्रेन गृहीत्यात्तथा शैवाश्रितस्य च कदाचिदपि गृह्णाति पुनः संस्कारमदेति इत्यादि
 वचनादिभ्यो मंत्रेन गृहीत्यादित्यर्थः तथाच निर्वीर्यं च पितृमंत्रं शैवाशाक्तेन दुष्यति इति कौलिः ।

ग्रा. क.
३

कमेत्रदीक्षापरम् योगिनीतंत्रे शक्तिविद्यामधिकृत्य दीक्षानिवेधात् मदातीर्थोपरागोसतिसर्वत्रना
दोषः साधुएष्टतया ब्रह्मन्वत्सामिसकलतव ब्रह्मणा कथिते पूर्ववत्सिष्टाय मदात्मने वसिष्ठोषि।
स्वपौत्राय मत्पित्रे दत्तवान् स्वयम् प्रसन्नहृदयः स्वकः पितामेकरुणानिधिः ऊरुत्तेत्रे मदातीर्थोसूर्यपर्व
णि दत्तवान् इत्यादिवैशंपायनसंहितायां शौनकेन प्रतिव्यासवाक्यात् विस्रमंत्रमपि पितृदृक्क्रीयादिति
भावः प्रायश्चित्तं त्वयुतगायत्रीजपः सर्वत्र तथा दर्शनात् योगिनीतंत्रे निर्वीर्ये च पितृमंत्रं तथा माता
महस्य च स्वप्नलक्षे सिद्धादत्तं सस्कारेणैव शुद्धाति स्वप्नलक्षे च कलशे गुरोः प्राणं निवेशयेत् वटपत्रे
ऊं ऊं मे न लिखित्वा यद्गणं शुभम् ततः सफलमाप्नोति त्वमथा विफलं भवेत् इदं तस्मिन् गुरो रभावे तत्स
त्वे तस्मादेव दृक्क्रीयादिति स्वप्ने त्वकालनियमः स्वप्ने त्वनियमो न हीति नारदवचनात् वर्जनीयं य
हं वक्ष्ये मंत्रिणां दितकाम्या तथा च वृद्धत्वात्पराणे प्रपञ्चे मृतपुत्रश्च कृष्णचवामनस्तथा ऊनस्वी
प्रपावदंतश्च स्त्रीजिनो वा धिकांगकः हीनांगः कपटो रोगी वक्त्राशी वक्त्रजल्पकः पतितो धैर्यहीनो
यः स गुरुः शिष्टसम्मतः अथेदानीं यथावर्त्ये शिष्यलक्षणमुच्यते तथा च रुद्रयामले सति चामातृजो
दोषः पत्नीपापं स्वभर्त्रि तया शिष्यार्जितं पापं गुरुप्राप्नोति निश्चितं असौ विचार्य यत्नेन शिष्यलक्ष
णमुच्यते तथा च शारदातिलके शिष्यः ऊलीनः शुद्धात्मा पुरुषार्थपरायणः अधीतवेद ऊशलो ह

३

रमुक्तमनोभवः दितैषीप्राणिनां नित्यं आस्तिको न तनास्तिकः स्वधर्मनिरतो भक्तापिरमात्तदितो
 द्युतः वाङ्मनः कायवसुभिर्गुरुशुश्रूषणे रतः एतादृशगुणोपेतः शिष्यो भवति नापरः तथा च यामले
 शिष्यशुद्धमनात्तानी पुरुषार्थपरायणः अधीतशास्त्रतत्त्वज्ञो दितैषीप्राणिनां सदा नास्तिकचारः
 दित आस्तिकश्च जितेन्द्रियः स्वधर्मनिरतः शुद्धः पितृमातृदिते रतः शुश्रूषर्गुरुभक्तश्च जिज्ञासुः शुद्ध
 दानितः कामक्रोधादिरहितो निविष्टो मंत्रसंज्ञने वाङ्मनः कायवसुभिर्गुरुशुश्रूषणे रतः सर्वज्ञ
 मनातितीर्षुश्च भवाच्चेर्भवेदुःखवित् ब्राह्मणो धर्ममोक्षार्थी कात्तार्थी विगतस्पर्दः किंवा धर्माधी
 मोक्षार्थी निष्कामश्चाथवादिनः मातृवद्गुरुपत्नीपुत्रभातृवच्च सुतेष्वपि देवबुद्ध्या सदा तेषु भक्ता पूजन
 माचरेत् एते सदैव वाचकं पावर्ज्या त्रय्या चिबोधत इदानीं वर्ज्यशिष्याणां लक्षणं कथयामि च पाशां
 शे अलसाः मलिनाः कुदादाभिकाः कुपणाः खलाः दारिद्र्ये निगणः क्षिणारागिणो भोगलालसाः
 असूयमत्सरग्रस्ताः शठाः पुरुषवादिनः अन्यायोपाजितधनः परदाररताश्च ये विदुषो वैरिणाश्चैव
 अज्ञः पण्डितमानिनः भ्रष्टब्रताश्च ये केचित्पि शुनः कष्टलालसाः बद्धाशिनः क्रूरचेष्टादुरात्माने च निर्
 दिताः इत्येवमादयोऽप्यनेषां पिष्टाः पुरुषाधमाः एवंभूतान्परित्यज्यः शिष्यत्वेनोपकल्पयेत् यद्ये
 तेऽपकल्पेरन्नेवताः क्रोधभाजनाः भवतीह दरिद्रास्तेऽत्रदारविवर्जिताः नरकाश्चैव देहांतेति र्यक्तं

प्रा.क.
४

प्रभवन्ति ते तदाः प्रलोभितास्तेभ्यो निन्दितेभ्यो दिशन्ति ये विनशये वसकलं सैकतः शालिवीजव।
ते तथा च सारसंग्रहे शठः क्रूरश्च मूर्खश्च भुवको भक्तिवर्जितः अति साहसिकश्चैव दूषितो देवनिन्द।
कः कुलनिन्दापक्षेव परदारतस्तथा एतैर्दोषैर्विहीनो यः स शिष्यः शिष्टमेव न देये परशिष्येषु प
रिचर्यते तेषां ब्रह्मवेवर्ते प्रातिकूलं गुरोर्नित्यं मनसापि न कारयेत् सदा शिवधियानित्यमेकग्रामनि
वासिनाम् गुरुं विदूरे वन्दे तमनसा वदनं चरेत् प्रातः शिरसि शुक्लाञ्जलिनेत्रद्विभुजं गुरुं वराभयकरं शं
तं स्मरेत् तन्नाम शर्वकम् ॐ अज्ञानतिमिरांथस्य ज्ञानांजनशिला कया चक्षुरुन्मीलितेन तस्मै श्रीगुरवे
नमः ब्रह्माविष्णुशिवादीनां पूजने घटफलं भवेत् तत्फलं समवाप्नोति प्रत्यरं वन्दने गुरोः गुरुर्वैष्णवगुरु
र्विष्णुगुरुर्देवो महेश्वरः संतुष्टस्तु गुरुर्घस्यै तस्मै तृप्यं जगद्गुरुम् शिवेरुष्टे गुरुस्तु ता गुरोरुष्टेन कश्चन
संनिधाने गुरोरेव शिष्यः शिवस्यैव भवेत् अविद्यो वा स विद्यो वा गुरोरेव तर्हि देवतम् अमार्गस्थोऽयम्
गैः स्थो गुरोरेव परागतिः यथा सिद्धरसस्य शोभा प्रभवति कांचनम् संनिधाने गुरोरेव शिष्यः शिवमयो भ
वेत् भवार्णवतरिः शास्ता गुरोरेव सदा गतिः गुरोति एति यस्त्वन्यमासनं पूजयेत्ततः स दुर्गतिमवाप्नोति
पूजासाविफला भवेत् प्रणिपत्य गुरुं पश्चान्मोहादिप्रतिपद्यते युगकोटि सदसाणि नरके पश्यते तथा
देवपूजान्मकुर्वन्ति पापिष्ठाः पुरुषार्थमाः न तेषां नरककलेशनिस्तारोस्तिकथं चन यैः शिष्यैः शस्त्रदारा

५

द्यायेर वोह्यवमो निताः पुत्रमित्रकलत्रादिसंपद्यः प्रच्युताहिते अधिहिष्यगुरुं मोहात्परुषं प्रवदंति ये
 सुकरत्वं भवेत्येव तेषां जन्मशतेष्वपि ये गुरुद्वेषिणो मूढाः सततं पापकारिणः तेषां त्रयावत्सुकृतं दुष्कृतं
 तेषां त्रयसंशयः येषां भक्तिर्गुरोर्मध्ये शक्तिस्तेषां करे स्थिता शुश्रूषया धनेर्वा कौशलेर्धर्मैः शुभावहेः व
 शं कुर्याद्गुरुं धीरः स्वकंदहृदये न वै यस्य नास्ति गुरोर्भक्तिर्ज्ञानं चापि तथा विधम् न तस्य जायते सिद्धि कल
 कोदिशतेरपि गुरोर्भक्तिः सदा कार्या गुरुश्चेदौषसंयुतः महापातकशुक्लो वा गुरुर्देवः सदा शिवः तथा च
 दिव्यागमे गुरुशय्यासनयानपादकंचैव पीठकम् स्नानोदकं तथा कायांलंबयेन्न कदाचन गुरोरप्रेक्ष्य
 कृजामौदत्वं च विदीक्षा व्याख्याप्रभृतंच गुरोरप्रेक्ष्य जेत गुरुमंत्रदेवतानामेकं संभावयेद्विद्या विज्ञा
 नस्याप्रमेयस्य निर्गुणस्याशरीरिणः साधकानां हितार्थाय ब्रह्मणो रूपकल्पना संतुष्टो हि गुरुर्न तत्र
 तुष्टो जगत्पतिः देवेरुष्टे गुरुस्वाता गुरोरुष्टे न कश्चन गुरोर्देहं समाश्रित्य मंत्रदेहो न तिष्ठति तथा दकब्र
 ह्मदात्रोर्गरीयान्ब्रह्मदः पिता तन्मात्ममेतसंतं पितरभ्यधिकं गुरुम् तस्मात्सर्वप्रयत्नेन गुरुर्मनोधनादि
 भिः यत्प्रकाशात्परं स्थानं प्राप्नोते अविडुर्लभम् गंधैर्मालैर्धूपदीपैः संपूज्य गुरुमग्रतः ततो मंत्रं च गृहीत्वा
 हस्तैराकाशमस्तुके दशावशास्तथा मातुः सश्रुत्वा तथा दश पितृणामेकपंचाशत्सर्गं गच्छंति निश्चि
 तम् नंदंति पितरः सर्वे पुत्रे मंत्रार्थसाधिनि गृह्णंति स्वर्गं भोगं च स्वर्गं वासः सनिश्चयः वै सवैवै सवंचा

आ. क.
५

ग्राह्यं शैवं शैवे च शाक्तके कलौ शक्तिप्रधानं च ब्राह्मणादिभिरेव च नष्टदृष्ट्याधिकारोऽस्ति पुराणो निग
मात्मके अदृशिष्यमनोर्त्तनमुक्तर्षेण हि सर्वथा लाभार्थे घटितकुर्यादित्युक्तं विनैव हि प्रणवाद्येन
दातव्यं मंत्रं श्रद्धाया सर्वथा आत्ममंत्रं पुरोर्मंत्रं मंत्रं चाजपकसंज्ञकम् आत्मकौलिकमंत्रं च नैव दद्यात्कदा
चन गोपालस्य मन्त्रं देयो महेशस्यापि पादजे तत्पत्न्यां चापि सूर्यस्य गणेशस्य मनोस्तथा एषां दीक्षाधि
कारी स्यादस्य पापभाग भवेत् तदुक्तं तंत्रराजे पुरुषके लिखिता विद्यायेन संदरिजम्पते न जायते तस्य
सिद्धिर्हानिरेव प्रजायते इत्यागमकल्पलतायां द्वितीयः पटलः २ पुरुषात्मविशुद्धार्थं शिष्यांस्तु परि
शोधयेत् अष्टैकेन भवेद्योगो ब्राह्मणो बृहदाश्रयः वैश्वो वैर्वैसिभिः अदः चतुर्भिर्वत्सैः सदा शिष्येण
पितृणां कुर्यात्सकीयाभीष्टसिद्धये आदौ मृगयश्च सेवश्च ज्ञेयश्चाभीष्टमिच्छता पुरुषं निशेषः तथा च गौ
तमीये तंत्रे शुभेऽस्ति त्रानमाचार्यनमस्कृत्याङ्गणेश्वरम् सूर्यशिवहरिंदुर्गावाणीचक्रमलालयाम् मातरं
पितरं नम्रा ब्राह्मणान्परितोष्य च फलपुष्पसमंगल्यैः पूज्यत्वाभक्तिसंयुक्तः पुरुषार्थसमावाप्ते सक्षिप्तो
पुरुषाश्रयेत् आत्मविज्ञापनं कृत्वा पितृमातृकुलान्वितम् पुरुषं नैव संवोध्य प्रणम्य हृदयं द्रुवि पुरोरेये
समुत्थाय पुटं जलिकरः स्थितः विचारय मदावाहो महितं मंत्रं वर्चकम् पुरुर्विचारयेत्पश्चाद्देयमंत्रं श्र
यत्वा तः एवं च स्वताराशिकोऽणनामनुकूलं भजे नम्रम् एवं ऋणमंत्रं नष्टक्रीयात्कृतं च नैव च

५

इत्यादिवचनात् चक्रविचारस्यावश्यकत्वात् प्रथमं तत्रिरूप्यते अथ वक्ष्ये विचारं हित्वा क्राणं सिद्धि
 हेतवे आदौ कुलाकुलं चक्रं मकराख्यं द्वितीयकं तृतीयं मृगाधनाख्यं चतुर्थं वर्गसंज्ञकम् पंचमं राशि
 चक्रं स्थावरेण चक्रं सप्तमं गणचक्रं स्यादष्टमं मकरं सप्ततमं नवमं सृष्टिते चक्रं दशमं नादि।
 काङ्क्षयम् क्रमेणाह शारदातिलके कारणं त्वंच भूतानां भूतमात्रकायतः अतो भूतात्मकावर्णाः
 पंचपंचविभागतः वाद्यग्रिभूजलाकाशाः पंचाशालिपयः क्रमात् पंचक्रुखाः पंचदीर्घा विहंताः सं।
 धिसंभवाः पंचशः कादयः वल्लसदांता समीरिताः स्वनामाद्यक्षराणां त्रिंशत्वास्त्रकुलं वरम् पंचा
 पंचेति दशवर्णाः इत्यर्थः वाद्यग्रीत्पादि अत्राप्येकचतस्रपयशामारुताः इहैषेत्कथं यथा भवति।
 आग्नेयाः उरुग्रीवजडदबललाः पार्थिवाः रुद्रैर्द्वौ वरुहधममावारुणाः लल्लग्रज्जगनमशदाना
 भसाः पंचक्रुखा इति अत्र उरुल पंचदीर्घा आर्द्रैर्द्वौ रुद्रैर्द्वौ विहंता इति विंदुरंते यस्य तेन अत्र इत्यर्थः एते।
 न विसर्गस्यानुपयोगोलब्धः तथा च पिंगला मृते मंत्रसाधकयोराद्यो वर्णाः स्यात्पार्थिवोद्यदि तत्का
 लंतस्य तत्प्रोक्तं त्वेव मन्येषु लक्ष्ये त संधि संभवेति एतेर्द्वौ स्वनामाद्येति एकत्रोभयावस्थाने स्रज्
 स तडक्रं वाराही तंत्रे साधकस्याक्षरं पूर्वमंत्रस्यापि तथाक्षरम् यद्येकभूतदेवतं जानीयात्स्वकुलं हितं
 मित्रमिति परस्परमैत्रे तडक्रं नारायणीये पार्थिवे वारुणं मैत्रे चाग्नेयस्यापि भारुतम् पार्थिवानामक्षरा

आ. क.

५

एतच्छक्रतेमार्कतंस्मृतम् आयेयस्याभसांशकरंभसत्तैजसंस्मृतम् एतेषामेवसर्वेषामविरोधेननाभा।
सम् परस्परविरुद्धानांनक्रयोन्मेलनंकचित् उक्तंकलाकलेचक्रंसमस्तुप्ररुषार्थदम् तत्स्येअकम्पर
चक्रंप्राहिलिखेच्चतरस्यकम् मध्येरेखाद्वयंदद्यात्प्रागग्रामुदगग्राम् चतरसंभवेत्त्रचतुष्कोष्टसम
न्वितम् पूर्वोपरायतादद्यान्मध्येरेखाद्वयंततः उदगदिणदीर्घाचदद्यादेखाद्वयंबुधः ततःषोडश

अ
आ
इ
ई
उ
ऊ
ऋ
ॠ
ए
ऐ
ओ
औ
क
ख
ग
घ
च
छ
ट
ठ
ड
ढ
ण
ण
त
थ
द
ध
न
प
फ
ब
भ
म
य
र
ल
व
श
स
ह
ळ
ळ
ळ
ळ
ळ

कोष्टाहंजायतेचक्रवर्षकम् आदितांतांलिखेदणोनक्रमेण
नेनमंत्रवित् पिंगलामृते इंदयिरुद्रनवनेत्रयुगार्कदित्तर
तष्टषोडशचतुर्दशभौतिकेष्ट पातालपंचदशवक्तिदिमांशु
कोष्टवर्णलिखेहिपिभवांन्क्रमशस्तुधीमान् नामाद्यातरमा
रभ्यावन्मंत्राद्यमत्तरम् चतुर्भिर्कोष्टैरेकैकमितिकोष्टचतुष्ट
यम् पुनःकोष्टककोष्टेषुसव्यतोनामप्रादितः सिद्धःसाध्यःसु
सिद्धैरिः क्रमाज्ञेयाविचक्षणैः सिद्धःसिद्धातिकालेनसाध्यस्तुजपदोमतः सुसिद्धो
ग्रहणादेवरिपुमूलंनिकुंतति सिद्धार्णवांधवाज्ञेयासाध्यास्तेसेवकाःस्मृताः सुसि
द्धाःपोषकाःप्रोक्ताशत्रवोघातकाःस्मृताः जपेनबंधुसिद्धःस्यात्सेवकोधिकसेवया पुष्पा

अक	उड	आव	उच
अद	प	दल	फ
जोडव	लुज	जोह	लुमे
इवन	जुज	इगध	जलवक
अःतस	ऐवल	अणष	एटर

५

निषेधकोभीष्टेद्यातकोनाशयेद्भवम् सिद्धसिद्धोद्योगोक्तश्चद्विगुणः सिद्धसाध्यकः सिद्धस्तुसिद्धोर्द्वजपा
सिद्धारिर्देतिवाधवान् साध्यसिद्धोद्योगकः साध्यसाध्योनिर्णयकः साध्यस्तुसिद्धोर्द्वजपासाध्यारिर्देति
गोत्रज्ञानं सिद्धसिद्धोर्द्वजपातसाध्योद्योगाधिकः ग्रहणान्तस्तुसिद्धस्तुसिद्धारिः स्वगोत्रज्ञानं अग्निसि
द्धः स्वतन्त्रत्वादरिसाध्यस्तकन्यकान् पत्नीमरिस्तुसिद्धस्तुग्रयैरिर्मूलव्यातकः इत्यकथदचक्रम् अथोक्तम्
धनं वक्ष्ये चक्रं वर्णीकं संयुतम् तदुक्तं तत्र राजै कथं कृणीतं मन्त्राणां साधकानां च मेवद पूर्वजन्मकृताभ्या
साज्जपादस्याः फलासिद्धिः पापेनष्टे फलावाप्तिः कालेदेहक्षयादृणी मन्त्रः संप्राप्तिमात्रेण प्राकृतः सिद्धये
भवेत् सिद्धमन्त्रान्गरोर्लेखा मन्त्रीयः सिद्धिभाङ्गुरः लक्ष्मीमता सर्वेष्ट्यो मन्त्रभोगमवाप्तवान् समन्त्रस्य
कृष्णीत्तेयोभजनं तस्य पूर्वगम् तस्मादणविश्वद्विस्तुकार्यो सर्वेस्तु सर्वदा तथा चागमकल्पद्वये पूर्वाप
रं द्वादशसंख्यसंख्याम्योत्रस्य च तथा चतुर्ष्वं द्वौ द्वौ स्वर्गोपंचसुकोष्टकेषु शेषान्तरान् स्वषडेकमेकम् का
दीन् शेषान् लिखेत्ततोर्णनेकैकमेकादशस्य लेषु इन्द्रनेत्रविपंचदशार्ते वेदवज्रायुधाष्टनवभिर्गणि
तांस्तु साध्यान् दिग्भूतारिप्रतिगजामिषुनीषु वेदषट्कृतिभिश्च गणितानयसाधकाकात्र इंद्रादिभिर्गजहृतै
र्गणितैः स्वकोष्टैः साध्यं च साधकलिपिंचदिगादिभिश्च नामादलादकववाङ्मजभुक्तशेषे ज्ञात्वोभयोरधिकशे
षमणधनं स्यात् अस्यादिभिर्गजहृतैर्गणितैः स्वकोष्टैः साध्यं च साधकलिपिंचदिगादिभिश्च र्यः यस्मिन्कोष्टे

आ. क.
६

साध्यसाधकघोरकं दृश्यते तत्कोष्ठस्थितांकं गृहसंख्याकैः पूरयित्वा अष्टभिर्भोगमाहरेत् सर्वत्र दशमष्ट।
भिरेव द्वारकाभावात्सप्रपर्यतावस्थानं षड्कालकाल इति वचनद्वयं सिद्धांकं प्रदर्शकमिति निष्कर्षः प्रकारं।
तरमाह तथा च संदीरदस्य वृत्तौ पूर्वापरायते लेख्यं रेखाद्वादशकं क्रमात् क्रमेणैवात्र जायते कोष्ठान्ये।
कादशक्रमात् तेषु वर्णो लिखेन्मंजीखरादिक्रमयोगतः द्वौ द्वौ सौं पंचसु कोष्ठेषु शेषान्तरान् षड्।
कमेकम् कार्दीनं शेषान् लिखेत्ततोर्णो नैकैकमेकादशमात्रकैः साध्यां कान् लिखेद्द्वैर्धसाधकां का
नयो लिखेत् इदं नेत्रेणादि मंजीयद्यधिकं कः स्यात्तदा मेत्रं जपेत्सुधीः समेपि च जपेन्मंजीन जपेत्तत्।
एाधिके परिणते तत्कृतां कानां यत्केषु जायते स्फुटम् तदेककथयाम्यत्र द्वादशागारसंमितम् षड्कालका
लविद्यद्विंशसमुद्रवेदखाकाशशून्यदहनाः खलु साध्यवर्णः अन्यप्रकारमाह कोष्ठान्येकादशान्येव वेदेन
परितानिच प्रकारादिद्विकारांते लिखेत्कोष्ठेषु तत्त्ववित् प्रथमं पंचमं को

ॐ